

Българска Агенция за Кредитен Рейтинг АД (БАКР)

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ПРОЗРАЧНОСТ НА БАКР ЗА 2010 Г.

Този доклад е изготвен в изпълнение на изискването на т.6 от Вътрешните правила за управление на конфликти на интереси на БАКР и обхваща дейността на агенцията през 2010 г.

1. Юридически статус, структура на собствеността и управление на БАКР през 2010 г.

Българска агенция за кредитен рейтинг (БАКР) е частна компания, учредена като акционерно дружество през 2002 г. Адресната регистрация на седалището е в гр. София, бул. „Христо и Евлоги Георгиеви“ № 95, ет.1, ап.1. Не са регистрирани клонове и няма дъщерни дружества.

Основната дейност на БАКР е в областта на изготвяне на анализ за кредитоспособността и определяне на кредитен рейтинг на български фирми и институции, в т.ч. търговски фирми и производствени предприятия, финансови и кредитни институции, общини и др.

През 2010 г. не са настъпили промени в капитала и акционерната структура на БАКР.

Капиталът на агенцията към 31.12. 2010 г.е 105 400 лева със следните акционери:

- Христо Михайловски – 57,305%;
- Корпоративно управление АД – 37,951%;
- Соня Софронова – 4,744 %

През 2010 г. е избран нов член на Съвета на директорите – Иван Петрунов. Той отговаря за ефективността на вътрешния контрол и позиционирането на продуктите на БАКР при новите пазарни условия.

След тази промяна Съветът на директорите е в следния състав:

1. Мариана Асенова – председател;
2. Христо Михайловски – изпълнителен директор;
3. Корпоративно управление АД;
4. Катерина Михайловска;

5. Иван Петрунов.

Надзорник на съобразността (за периода от 2006г.) – д-р Мариана Асенова, преподавател в Софийския университет.

Прокуриснт – д-р Кирил Григоров.

През 2010 г. цялостната дейност на БАКР беше съпроводена от работата по регистрацията съгласно РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 1060/2009 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

Съдържащите се в Регламент 1060/2009г. изисквания към състава на управителните органи на агенциите за кредитен рейтинг разглеждаме с оглед смисъла и духа на нормата като предвидени за гарантиране на независимост и избягване на конфликта на интереси съгласно чл. 6 от същия. Регламентът не съдържа каквито и да било ограничаващи изисквания към състава на Съвета на директорите освен изискването „не по-малко от двама от членовете на управителния или надзорния орган на агенцията за кредитен рейтинг да са независими членове, които не участват в дейността по определяне на кредитен рейтинг”. Съставът на Съвета на директорите на БАКР отговаря на критерия ”независимост”, установен в чл. 13.1 и Приложение II на Препоръка 2005/162/ЕО. Съставът на Съвета е вписан в Търговски регистър към Агенция по вписванията, с което е прието от компетентния в страната регистърен орган, че е надлежно и законосъобразно избран. Съществено е обстоятелството, че Съветът на директорите не участва и не взема каквито и да било решения в дейността по присъждане на рейтинг. Доказателство за стабилното и разумно управление на БАКР е признанието, което агенцията е получила от клиенти и публични организации и това се дължи на ясното и прозрачно управление, превърнало я във водеща и заслужила най-голямо доверие агенция в страната.

Независими членове на СД на БАКР са Мариана Асенова и Иван Петрунов.

2. Рейтингов процес

През 2010 г. продължи процеса на вътрешен преглед и обновяване на механизмите на БАКР с цел повишаване на качеството на рейтинговия процес.

Качеството на рейтинговия процес се осигурява, посредством прилагането на приетите в БАКР процедури и вътрешни правила за дейността.

1. През 2010 г. бяха направени промени във вътрешните правила на агенцията, както следва:

- Бяха направени промени в Общите правила за работа на Рейтинговия съвет и Рейтинговия комитет по отношение на процедурите по докладване
- Бяха направени допълнения във Вътрешните правила за управление на конфликти на интереси. Тези допълнения засегнаха обхвата на годишния доклад на прозрачност.

Допълненията изискват Агенцията да обявява:

- своята политика по отношение огласяването и публикуването на кредитните рейтинги и всяка останала информация, която трябва да бъде обществено достояние;

- информация за общите принципи на формиране на възнагражденията на персонала;
 - всички действителни или актуални конфликти на интереси, които са били регистрирани през годината;
 - допълнителните услуги, които агенцията реално е извършвала през годината;
 - всички други обстоятелства, които не са изрично упоменати тук, но са от съществено значение за работата на агенцията;
- През 2010 г. беше одобрен План за непрекъсваемост на дейността на БАКР;

През м. септември беше направено допълнение към Процедурата по изготвяне и присъждане на кредитен рейтинг като беше добавен нов раздел: **Оттегляне на кредитен рейтинг.**

Оттеглянето на кредитен рейтинг представлява отказ на БАКР от използването на присъден кредитен рейтинг и отразява актуалното становище на агенцията за кредитоспособността на рейтингования обект.

Кредитният рейтинг може да бъде оттеглен по следните причини:

- БАКР констатира, че информацията, въз основа на която е присъден рейтингът е невярна или непълна;
- Отказ от подаване на информация към БАКР и публичните източници са недостатъчни за адекватна оценка на кредитоспособността;
- Реорганизация или ликвидация на рейтингования обект;
- Икономически причини. БАКР може да прецени, че обществената нужда от поддръжка на даден кредитен рейтинг не балансира разходите му за актуализация и мониторинг;
- Изтичане на срока на рейтингово задължение.

Оттеглянето на кредитен рейтинг става с решение на Рейтинговия комитет на БАКР и се означава със символа (о). БАКР оповестява оттеглянето на кредитен рейтинг, като в информацията се включва и обосновка на решението за оттегляне.

През 2010 г. БАКР е оттеглила присъдения дългосрочен кредитен рейтинг на „Токуда банк” АД (BB+), поради непредоставяне на актуална информация по време на провеждания мониторинг за състоянието на банката.

- През 2010 г. беше одобрена Корпоративна управленска политика на БАКР;
- Бяха направени допълнения в Кодекса за професионално поведение по отношение функциите на Надзорника на Съобразността, който изпълнява своите задължения като:
 - изисква информация от всички (ръководни и неръководни) служители на БАКР. Всички служители на БАКР са длъжни на предоставят поисканата информация във възможно най-кратък срок;
 - извършва проверки по документи или на място (по време на работа) за спазването на вътрешните процедури, методологии и тяхното съответствие с Регламента и вътрешното законодателство;
 - присъства на заседанията на Рейтинговия комитет и Рейтинговия съвет;

- възлага на оперативното ръководство или избрани от него служители изпълнението на отделни задачи;

2. Матрицата на прехода, съставена с данни към 31.12.2010 г. има следния вид:

	AAA-A	BBB	BB	B	CCC-C	D
AAA-A	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%
BBB	3.8%	90.4%	5.8%	0.0%	0.0%	0.0%
BB	0.0%	20.0%	80.0%	0.0%	0.0%	0.0%
B	0.0%	0.0%	25.0%	75.0%	0.0%	0.0%
CCC-C	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	66.7%	33.3%
D	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%

Качеството на рейтинговия процес се контролира от изпълнителното ръководство на агенцията и Надзорника на съобразността.

3. Актуализации на методологиите и моделите за оценка, екипи

Методологии

През 2010 г. бяха направени актуализации на методологии, както следва:

- Методология за кредитен рейтинг на способността за изплащане на искове на застрахователно дружество;

През месец юли 2010 г. беше направена промяна във формулите, по които се изчисляват коефициентите Разходен коефициент, Нетни квоти на щетимост, Нетен аквизиционен коефициент, Комбиниран разходен коефициент и Резултат от застрахователна дейност. Промените са направени, както следва:

- Разходен коефициент = - (Административни разходи + Други технически разходи, нетни от презастраховане + Друг технически приход, нетен от презастраховане + Бонуси и отстъпки, нетни от презастраховане) / (Спечелени премии, нетни от презастраховане + Промяна в отсрочените аквизиционни разходи¹ + Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции²)
- Нетни квоти на щетимост = - (Възникнали претенции, нетни от презастраховане) / (Спечелени премии, нетни от презастраховане + Промяна в отсрочените аквизиционни разходи + Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции)
- Нетен аквизиционен коефициент = - (аквизиционни разходи + презастрахователни комисионни и участие в печалбата) / (Спечелени премии, нетни от презастраховане + Промяна в отсрочените аквизиционни разходи + Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции)
- Комбиниран разходен коефициент = - (Друг технически приход, нетен от презастраховане + Възникнали претенции, нетни от презастраховане + Промени

¹ Ако отсрочените аквизиционни разходи нарастват, спечелените премии се намаляват с изменението им и обратно.

² Ако други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции нарастват, спечелените премии се намаляват с изменението им и обратно.

в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции + Бонуси и отстъпки, нетни от презастраховане + аквизиционни разходи + административни разходи + презастрахователни комисиони и участие в печалбата + Други технически разходи, нетни от презастраховане) / (Спечелени премии, нетни от презастраховане + Промяна в отсрочените аквизиционни разходи+ Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции)

- Резултат от застрахователна дейност = Спечелени премии, нетни от презастраховане + Промяна в отсрочените аквизиционни разходи+ Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции Друг технически приход, нетен от презастраховане - Възникнали претенции, нетни от презастраховане - Промени в други технически резерви, нетни от презастраховане, които не са показани в други позиции - Бонуси и отстъпки, нетни от презастраховане - аквизиционни разходи - административни разходи - презастрахователни комисиони и участие в печалбата - Други технически разходи, нетни от презастраховане

➤ **Методология за кредитен рейтинг на община**

С цел прецизиране на процеса на преминаване от риск към рейтинг при присъждането на кредитен рейтинг на общини, внесе следната промяна при оценката на кредитния рейтинг:

Оценката на риска от оперативна дейност се разделя на четири нови риска според отделните подсекции, които го описват:

- Риск от финансово състояние;
- Риск от оперативни практики;
- Риск, произтичащ от позицията на общината в сравнителен план;
- Риск, произтичащ от мениджмънта на общината.

Всеки от така описаните рискове получава оценка нисък, относително нисък, умерен, относително висок или висок.

Модели

За обработка и остойностяване на аналитичната информация и определяне на кредитния рейтинг се използва модел за обработка и остойностяване на аналитичната информация и определяне на рейтинга.

Моделът описва начина на обработка и остойностяване на резултатите от анализа на качествените и количествени показатели съгласно прилаганата методология. Този модел има за цел да осигури последователност при прилагане на методологията на БАКР и обективност на оценката за кредитоспособност (различни анализатори/различни по състав кредитни комитети трябва да присъждат еднакъв кредитен рейтинг за даден рейтингован обект). Този модел дава отговор на въпроса как от различните оценки по многобройните показатели и рискови фактори се определя кредитния рейтинг съгласно приетата рейтингова скала.

Качествени показатели

Всеки качествен показател носи определен брой точки. Точките се присъждат на база събраната актуална информация при провеждане на среща с ръководството на рейтингованото дружество и/или експертното мнение на анализаторите, като се избира един от отговорите, който най-точно отразява състоянието на рейтингованата компанията по конкретния въпрос.

Количествени показатели

Всеки количествен показател носи определен брой точки. Точките се присъждат на база „Позиционирането на компанията в сектора”. Точкуването се извършва чрез сравняване стойностите на отделните показатели на рейтингованата компания със стойностите на показателите за съответните икономически сектори, в които тя оперира.

Допълнителни (експертни) показатели

Моделът включва и допълнителни (експертни) въпроси. В по-голямата си част това са качествени показатели, на които не би могло да се отговори еднозначно или не може да се даде количествена оценка, поради което точковата система не е подходяща за тях. Допълнителни показатели могат да бъдат също така и количествени показатели, които не биха могли да бъдат сравнени със същите такива за сектора, в който оперира компанията. Допълнителните показатели, също така, трябва да отчетат индивидуалните специфични особености на рейтингованата компания. Информация за тях се набавя основно при провеждането на срещи в ръководството на рейтингованото дружество.

БАКР използва статистически методи при обработка на информацията използвана за изработване на кредитен рейтинг. За сравнителен анализ използваме средно отраслови данни, които представляват обобщаващи характеристики на едномерни емпирични разпределения – средни величини, относителни величини и др.

По време на извършения бектестинг на Методологията за кредитен рейтинг на община беше установено, че действащия модел не е достатъчно чувствителен и беше формирана работна група с цел неговото подобряване. През м. ноември бяха приети промените и по този начин се повиши значително чувствителността при оценката на кредитоспособността на общините.

Екипи

Всеки кредитен рейтинг се изработва от специално формиран за целта екип от финансови анализатори. Екипът се ръководи от водещия финансов анализатор и се състои от още един или двама финансови анализатори според вида на рейтинговия обект. Ролята на финансовите анализатори е да пресъздадат цялостна и ясна картина за състоянието на обекта на рейтингова оценка и за рисковите фактори, които биха могли да повлияят бъдещото му развитие. В процеса на работа анализаторите са длъжни да събират максимално актуални и достоверни данни. Тяхно задължение е да проверяват събраната информация, съпоставяйки различни източници, които биват изрично посочвани в доклада.

Работната група подготвила промените в модела към Методологията за кредитен рейтинг на община беше в състав: Елена Туйова, Деница Николаева и Весела Величкова.

4. Описание на системата за архивиране и съхраняване на информацията

БАКР спазва стриктно изискванията на местното законодателство по отношение на архивиране и съхраняване на информацията.

БАКР съхранява следната информация, свързана с процеса на изработване присъждане на кредитен рейтинг:

- имената на анализаторите, взели участие в изработването на кредитния рейтинг, протокол от Рейтинговия комитет и протокол от Рейтинговия съвет, информация дали кредитния рейтинг е бил поискан или не;
- счетоводни документи за получените плащания, свързани с присъждането и ползването на кредитния рейтинг;
- ползваната методология и процедурата за изработване и присъждане, кредитния доклад и вътрешните междинни документи по време на изработването на кредитния рейтинг;
- вътрешната и външната кореспонденция (вкл. електронните съобщения), свързана с изработването на кредитния рейтинг;

БАКР съхранява тази информация не по-малко от пет години след присъждане на кредитния рейтинг. Предвид конфиденциалността на част от информацията, необходима за изготвянето на оценка на нивото на кредитоспособност, събраните от анализаторите от публични източници и от срещи с мениджмънта данни за обекта на оценка, предоставената от клиентите счетоводна информация, предварителните анализи по отделните секции на кредитния доклад, предварителният и окончателният доклад за кредитоспособност се съхраняват в изградена за нуждите на БАКР мрежова информационна система с лимитиран достъп, базирана на собствен физически сървър, осигурен в самостоятелно помещение. Информацията, постъпила на хартиени носители, се съхранява в обрудван със СОТ архив в офиса на БАКР. Постъпилата в електронен вид информация се архивира веднъж месечно върху самостоятелни носители и се съхранява в съобразено с изискванията за сигурност в помещение извън офиса на агенцията.

5. Резултатите от работата на Надзорника на Съобразността през 2010 г.

Надзорникът на съобразността следи и идентифицира всеки настоящ и потенциален конфликт на интереси, който може да повлияе върху служителите, които участват във взимането на решенията в рейтинга. Надзорникът на Съобразността наблюдава по какъв начин БАКР и нейните служители спазват нормативните документи, регулиращи работата на рейтинговите агенции, Кодекса за професионално поведение и други вътрешни правила и процедури. Надзорникът на Съобразността трябва да изпълнява тези задължения, като освен това се ангажира редовно да контролира служителите за спазване на тези стандарти. Този контрол се извършва чрез документални проверки, разговори със служителите, както и чрез персонално присъствие на заседания на Рейтингов съвет или Рейтингов комитет. Резултатите от проверките намират място в ежегодните доклади на надзорника. Въз основа на тези доклади Съветът на директорите е длъжен да предприеме необходимите мерки за отстраняване на пропуските и повишаване на ефективността на вътрешните управленски и контролни системи.

Основният акцент на работата на Надзорника на съобразността през 2010 г. беше свързан с работата по проверка на съответствието на вътрешнонормативната база на БАКР с изискванията на Регламент 1060/2009 г. за дейността на агенциите за кредитен рейтинг (Регламента).

Бяха извършени проверки в следните направления:

1. Преглед на вътрешните правила на БАКР и тяхната актуализация съгласно изискванията за регистрация на рейтинговите агенции;
2. Преглед на прилаганите от БАКР методологии, проверка за актуалност;
3. Проверка за потенциални конфликти на интереси;
4. Проверка на изискването за обявяване на информация чрез интернет страницата на БАКР.

Резултатите от дейността на Надзорника на съобразността за 2010 г. са както следва:

1. По отношение на прегледа на вътрешните правила на БАКР и тяхната актуализация съгласно изискванията за регистрация на рейтинговите агенции на контрол бяха подложени промените в:
 - Общите правила за работа на Кредитния съвет и Кредитния комитет
 - Вътрешните правила за управление на конфликти на интереси.
 - Плана за непрекъсваемост на дейността на БАКР
 - Процедурата по изготвяне и присъждане на кредитен рейтинг
 - Корпоративна управленска политика на БАКР
 - Кодекса за професионално поведение на БАКР

2. По отношение на прилаганите от БАКР методологии

Методологиите се актуализират най-често вследствие промени в нормативната уредба на икономиката и финансово-счетоводната отчетност. Прокуристът на БАКР е отговорен да следи за резултатите от валидацията на методологиите и рейтинговите модели и при необходимост да инициира промени в тях. В зависимост от вида на документа и спецификата на дейността се съставят работни групи за подготовка на предложенията. Промените в методологиите се обсъждат и приемат от Рейтинговия комитет на БАКР.

Прокуристът докладва за своята работа на Рейтинговия комитет, изпълнителния директор и Съвета на директорите. Основна отговорност на Прокуриста по тази функция е регулярният преглед и актуализацията на методологиите за кредитен рейтинг, за което той докладва при възникване на необходимост от промени. Контрол на дейността по вътрешен преглед осъществяват изпълнителният директор и СД.

През 2010 г. бяха направени актуализации на:

- Методология за кредитен рейтинг на способността за изплащане на искове на застрахователно дружество;
- Методология и модела за обработка на кредитен рейтинг на община

3. По отношение на проверките за конфликти на интереси

През 2010 г. не бяха установени конфликти на интереси. Също така не са подавани и сигнали от страна на служителите на БАКР за установени съмнения или нередности в областта на конфликтите на интереси.

4. По отношение на проверката на изискването за обявяване на информацията чрез интернет страницата на БАКР

През отчетната година беше завършено цялостното обновяване на интернет страницата на БАКР и в момента тя отговаря на всички изисквания по отношение на публичното оповестяване на информацията. Освен това, нейният дизайн и функционалност са значително подобрени.

6. Описание на политиката за ротация на анализаторите и нейното прилагане

Принципът на ротацията е регламентиран във Вътрешните правила за конфликт на интереси, по следния начин:

- a) старшите анализатори не участват в рейтинговането на една и съща организация или свързани с нея лица повече от четири години;
- b) анализатори не участват в рейтинговането на една и съща организация или свързани с нея лица повече от пет години;
- c) други лица, одобряващи кредитни рейтинги, не участват в дейности по определяне на кредитен рейтинг за същото оценявано лице или за свързани с него трети лица през период от повече от седем години;
- d) цитираните в предходните алинеи лица могат отново да започнат работа по кредитните рейтинги на тези организации след прекъсване от две години.
- e) проверките за спазването на принципа на ротацията се извършват от офис мениджъра, който докладва резултатите на изпълнителния директор на БАКР.

През 2010 г. не са допускани изключения от приетите принципи.

7. Финансова информация за доходите на БАКР

Относителен дял на приходите по отделни видове кредитен рейтинг и кредитни доклади за последните три години са показани в следната таблица:

На база годишен приход			
	2008	2009	2010
Корпоративни	27%	27%	13%
Финансови	13%	16%	36%

Застрахователи	16%	22%	28%
Публични	25%	15%	6%

На база приходи от кредитни рейтинги

	2008	2009	2010
Корпоративни	33%	34%	16%
Финансови	16%	20%	43%
Застрахователи	20%	28%	34%
Публични	31%	19%	7%

Приходите от допълнителни дейности през последните три години са следните:

- 2008 г. – 19 % от общите годишни приходи;
- 2009 г. – 19 % от общите годишни приходи;
- 2010 г. – 18 % от общите годишни приходи.

Списък на най-големите двадесет клиента на БАКР, съгласно т.5.2. от Вътрешните правила за конфликт на интереси за 2010 г.

Общинска банка АД
 Централна кооперативна банка АД
 ПОК Доверие АД
 ЗАД Алианс България
 ПРАВЕЦГАЗ 1 АД
 ЗАД Булстрад Виена Иншурънс Груп
 Овергаз Инк. АД
 Инвестбанк АД
 ЗД Бул Инс АД
 ЗАД Армеец АД
 Банка ДСК ЕАД
 ЗК Лев инс АД
 Токуда Банк АД
 Евролийз Ауто АД
 Търговска банка Д АД
 Общинска застрахователна компания АД
 Енергоремонт Холдинг АД
 Българска банка за развитие АД
 АТ Инженеринг 2000 ООД
 Община Каварна

Списък на допълнителните услуги на БАКР

БАКР предлага следните допълнителни (ancillary) услуги:

- пазарни анализи (на сектори и подсектори на икономиката, предприятия и проекти) и предварителни оценки на икономически тенденции и прогнози;
- анализ и оценка на риска;
- изработване на скоринг модели и скоринг карти за оценка кредитоспособността на корпоративни и малки и средни предприятия;
- изработване на скоринг модели и скоринг карти за оценка кредитоспособността на физически лица;
- подготовка и обработка на бази данни и анализи във връзка в Рамковото споразумение Базел II;
- анализи (въз основа на собствена база данни за българските фирми) и определяне на вероятността от неплащане при вътрешнорейтинговия подход за оценка на кредитния риск